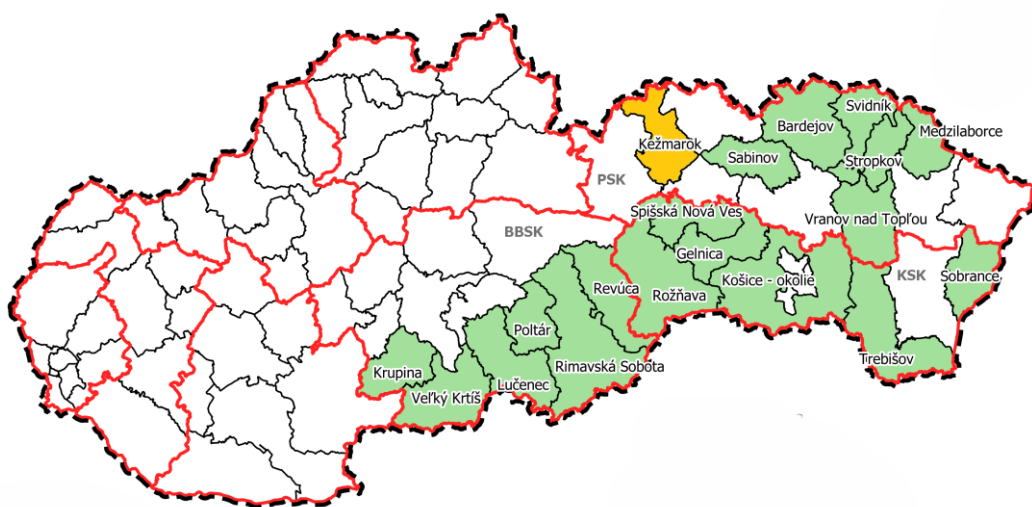

Plán rozvoja prioritného okresu

Kežmarok

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	9
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	12
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	15
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	18
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	19
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	19
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	19
3.3. Aktivity plánu rozvoja	19
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	21
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	22
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	22
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	23
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	23
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	23
6. Prílohy	23

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Kežmarok (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

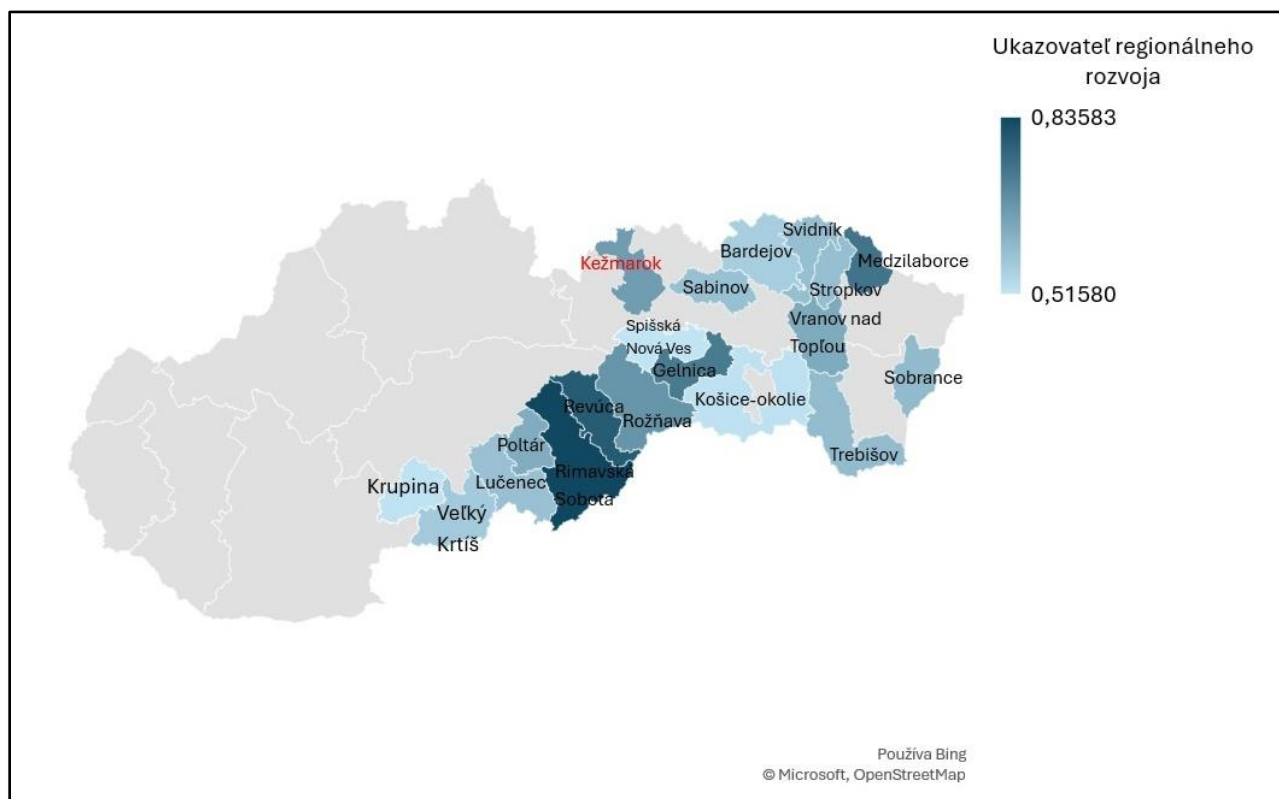
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 19 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov (ďalej len „vyhláška“) od 1. januára 2026 zaradené medzi prioritné okresy.

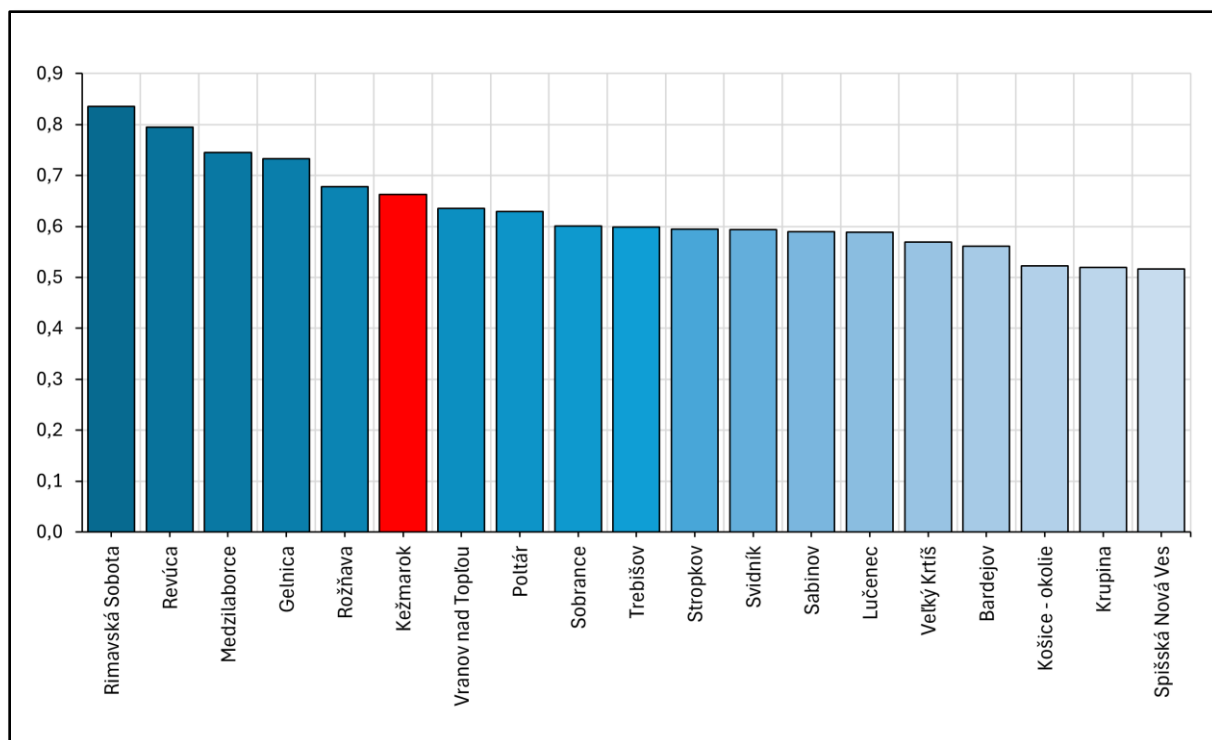
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Kežmarok v čase zaradenia medzi prioritné okresy je **0,66261**, čo ho zaraďuje medzi okresy s horšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 **sa okres Kežmarok nachádza na 6. mieste.**

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

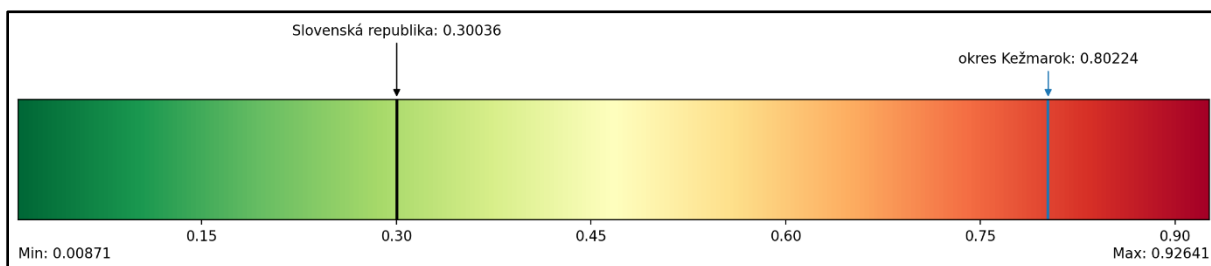
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Kežmarok sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **3. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,80224**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Kežmarok - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

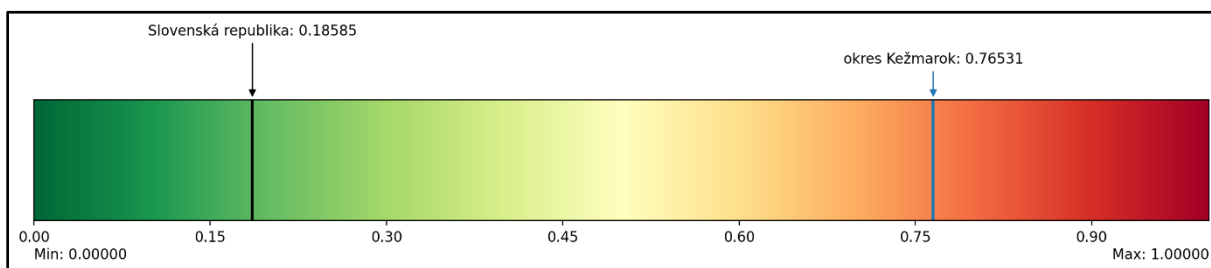
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **3. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,76531**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

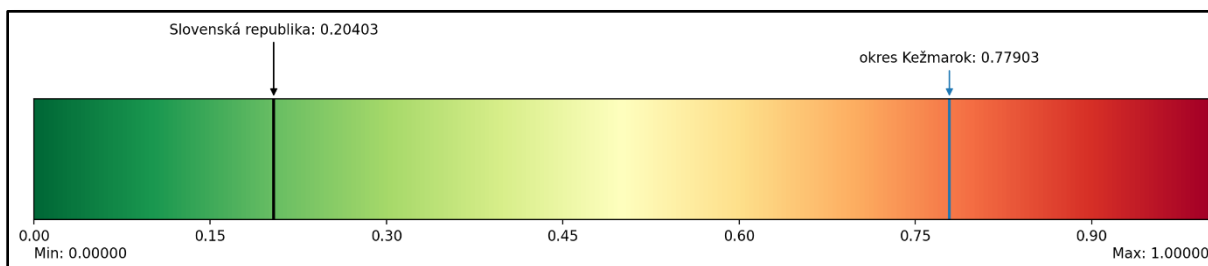
Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **3. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,77903**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

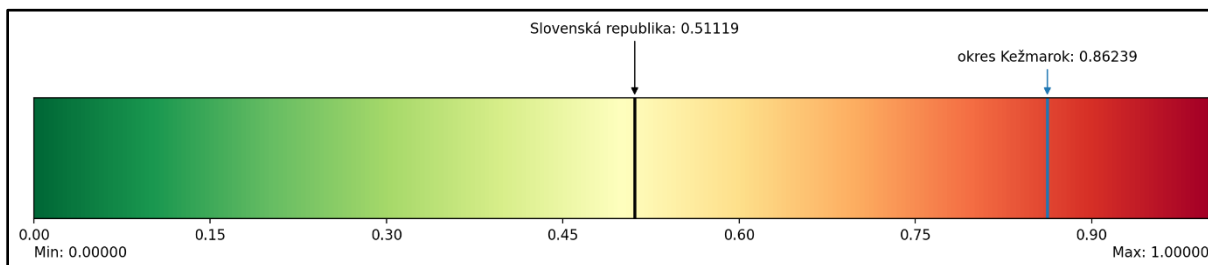

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **15. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,86239**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Na **sociálno-ekonomický** vývoj okresu Kežmarok vplýva viacero faktorov.

Príčinami vysokej hodnoty ukazovateľa B.1 **Hmotná núdza** sú najmä:

- dlhodobo vysoká nezamestnanosť, ktorá znižuje príjem domácností a vedie k závislosti od sociálnych dávok,
- nízka kvalifikačná úroveň časti obyvateľstva, najmä v marginalizovaných rómskych komunitách (ďalej aj „MRK“),
- medzigeneračný prenos chudoby – nízka motivácia a obmedzený prístup k vzdelaniu,
- slabá dostupnosť pracovných príležitostí v mieste bydliska,
- nedostatočná dopravná infraštruktúra, ktorá obmedzuje mobilitu za prácou.

Príčinami vysokej hodnoty ukazovateľa B.2 **Miera nezamestnanosti** sú najmä:

- nesúlad medzi ponukou a dopytom na trhu práce (napr. nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily vs. potreby zamestnávateľov),
- nízka prítomnosť väčších investorov a priemyslu,
- sezónny charakter práce (napr. cestovný ruch, poľnohospodárstvo),
- nízka inovačná aktivita v podnikateľskom sektore,
- sociálne bariéry (dlhodobá nezamestnanosť, nízka kvalifikovanosť uchádzačov, nízka pracovná motivácia, exekúcie).

Príčinami vysokej hodnoty ukazovateľa B.3. **Príjmová situácia a životná úroveň** sú najmä:

- dominancia nízkopríjmových odvetví (služby, jednoduchá výroba),
- nedostatok kvalifikovaných a lepšie platených pracovných pozícií,
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily do iných regiónov alebo zahraničia,
- nižšia produktivita práce a technologická úroveň podnikov.

V okrese Kežmarok pôsobí viacero významných zamestnávateľov, pričom medzi najväčšie podniky patrí približne desať kľúčových spoločností z priemyselného aj potravinárskeho sektora.

Medzi najvýznamnejšie priemyselné podniky patrí spoločnosť **Hengstler, s. r. o.**, ktorá sa zameriava na výrobu elektrotechnických a elektronických komponentov a zariadení a v súčasnosti zamestnáva približne 200 až 320 pracovníkov. V oblasti automobilového a spracovateľského priemyslu pôsobia aj ďalšie významné firmy, ako napríklad **Treves Slovakia, s. r. o.**, **Deltrian, s. r. o.** alebo **C.I.M.A. Slovakia, s. r. o.**, ktoré sa orientujú najmä na výrobu komponentov pre automobilový priemysel, spracovanie plastov či kovovú výrobu (Zdroj: Infoma).

Významným zamestnávateľom je tiež spoločnosť **PLASTIFLEX Slovakia, spol. s r. o.**, ktorá sa špecializuje na výrobu plastových výrobkov a aktuálne zamestnáva približne 150 až 200 pracovníkov.

V oblasti potravinárskeho priemyslu má dlhodobý významný postavenie **Tatranská mliekareň, a. s.**, ktorá sa zaoberá spracovaním mlieka a výrobou širokého sortimentu mliečnych produktov. Spoločnosť **Podtatranská hydina, a. s.** bola v minulosti jedným z najväčších zamestnávateľov v regióne (s počtom zamestnancov okolo 700), avšak jej aktuálna ekonomická situácia a zamestnanosť sú menej stabilné a dostupné údaje naznačujú výrazné zmeny vo výkonnosti podniku (Zdroj: Infoma).

Celkovo možno konštatovať, že priemyselná základňa okresu je relatívne diverzifikovaná, pričom dominantné postavenie má najmä spracovateľský priemysel (plasty, elektrotechnika, automobilové komponenty) a potravinárstvo. Hrubý obrat podnikov v tomto sektore vykazuje dlhodobejší vývoj s určitými výkyvmi v závislosti od externých ekonomických podmienok.

Priaznivou správou je, že počet podnikov v okrese Kežmarok každoročne rastie. Rovnako mierne stúpa aj počet fyzických osôb – podnikateľov, avšak toto tempo stále nedosahuje celoslovenský priemer. Z hľadiska zamerania podnikania dominuje v štruktúre podnikateľského sektora veľkoobchod a maloobchod, pričom subjekty pôsobiace v tomto odvetví tvoria približne 18 % (232 subjektov) (Zdroj: Štatistický úrad SR, Register organizácií)

a DATAcube). Táto orientácia poukazuje na prevahu služieb s nižšou pridanou hodnotou a nižšou schopnosťou vytvárať kvalitné pracovné miesta.

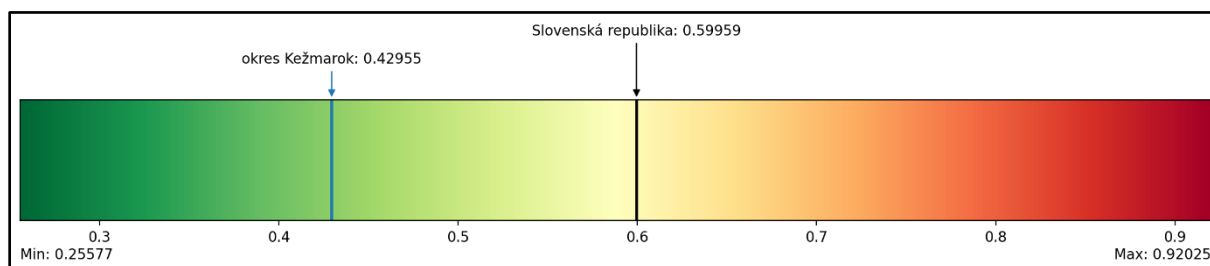
Aj napriek postupnému rastu podnikateľskej aktivity zostáva jedným z najzásadnejších problémov regiónu štrukturálna nezamestnanosť, ktorá má dlhodobý charakter. Jej príčiny sú komplexné a zahŕňajú najmä vyšší podiel obyvateľov bez ukončeného stredoškolského vzdelania, slabšie výsledky v základnom školstve či predčasné ukončenie školskej dochádzky. Významnú úlohu zohráva aj vysoká koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít, sprevádzaná segregáciou v oblasti bývania a vzdelávania, ako aj nízka pracovná integrácia. Situáciu ďalej zhoršuje nedostatok veľkých zamestnávateľov, nízka diverzifikácia ekonomiky a orientácia na odvetvia s nižšou pridanou hodnotou. K negatívnym faktorom patrí aj odliv obyvateľstva do väčších miest, ako sú Poprad či Košice, alebo do zahraničia, čo súvisí s periférnou polohou okresu v rámci Prešovského kraja a jeho horším napojením na významné hospodárske centrá.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Kežmarok sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **67. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,42955**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Kežmarok - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

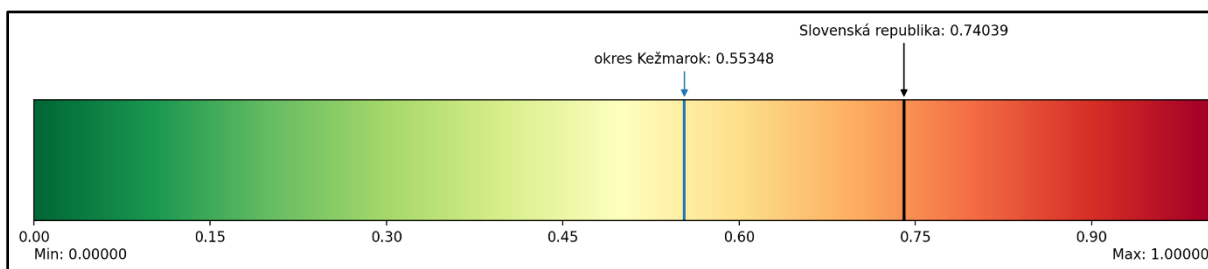
B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ sa prioritný

okres nachádza na **67. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,55348**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

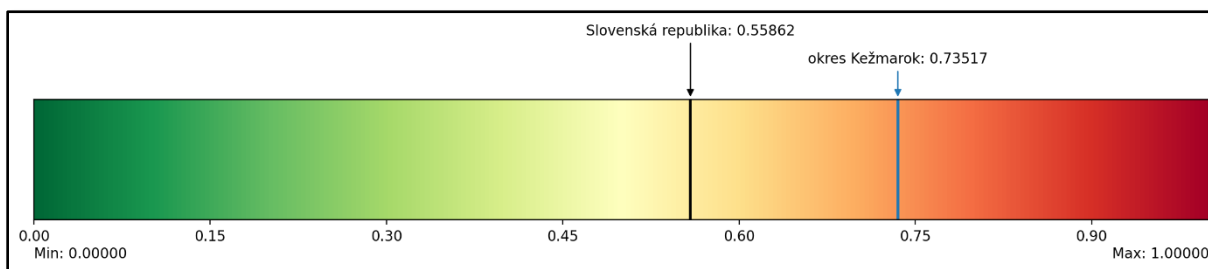

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ sa prioritný okres nachádza na **10. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,73517**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

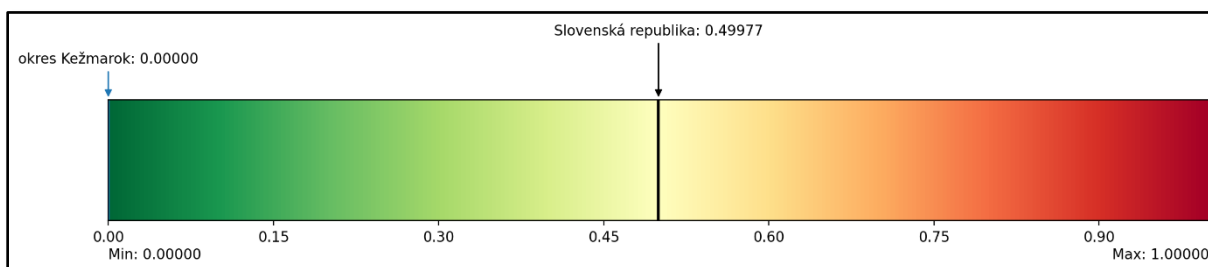

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **72. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,00000**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Na demografický vývoj okresu Kežmarok vplýva viacero faktorov.

Dôvodmi nízkej hodnoty ukazovateľa B.1 **Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva** sú najmä:

- vyššia pôrodnosť (najmä v MRK),
- prirodzený prírastok prevažuje nad úbytkom,
- aj napriek odlivu obyvateľstva (migrácii) si okres udržiava rast populácie.

Príčinami vyššej hodnoty ukazovateľa B.2 **Index ekonomického zaťaženia** sú najmä:

- väčší podiel detí,
- vyššia nezamestnanosť (nižší počet ekonomicky aktívnych),
- vyššia záťaž na ekonomicky aktívne obyvateľstvo.

Dôvodmi nulovej hodnoty ukazovateľa B.3 **Index starnutia** sú najmä:

- veľmi nízky podiel starších osôb (65+) v porovnaní s mladými (0–14 rokov),
- relatívne vysoký podiel detskej populácie,
- populácia okresu je výrazne mladšia než celoslovenský priemer.

Okres Kežmarok má nadpriemerný populačný rast, no jeho hlavnou výzvou je premeniť tento demografický potenciál na reálny ekonomický rozvoj.

Z dlhodobého hľadiska má vývoj počtu obyvateľov v okrese Kežmarok rastúcu tendenciu, ktorá je podporená predovšetkým prirodzeným prírastkom, keďže pôrodnosť dlhodobo prevyšuje úmrtnosť. Tento pozitívny trend je však do istej miery tlmený nepriaznivým migračným vývojom, keďže okres dlhodobo vykazuje záporné migračné saldo.

Napriek tomu má okres Kežmarok najnižší priemerný vek obyvateľstva v rámci Prešovského samosprávneho kraja, približne 34,71 roka. Hoci sa index starnutia postupne zvyšuje, okres si stále udržiava špecifickú vekovú štruktúru – s najvyšším podielom obyvateľov v predproduktívnom veku v rámci kraja (24,01 %) a zároveň s najnižším podielom osôb v poproduktívnom veku (druhé miesto na Slovensku po okrese Námestovo) (Zdroj: DATAcube).

Demografický vývoj je však výrazne ovplyvnený migráciou, ktorá má v okrese dlhodobo negatívny charakter. Každoročne sa z okresu vysťahuje viac obyvateľov, než sa doň prisťahuje. Tento trend je typický aj pre širší región Prešovského kraja. Najčastejšie odchádzajú mladí ľudia v produktívnom veku, a to najmä do väčších miest, ako je Bratislava, alebo do zahraničia, predovšetkým do krajín Európskej únie a Veľkej Británie.

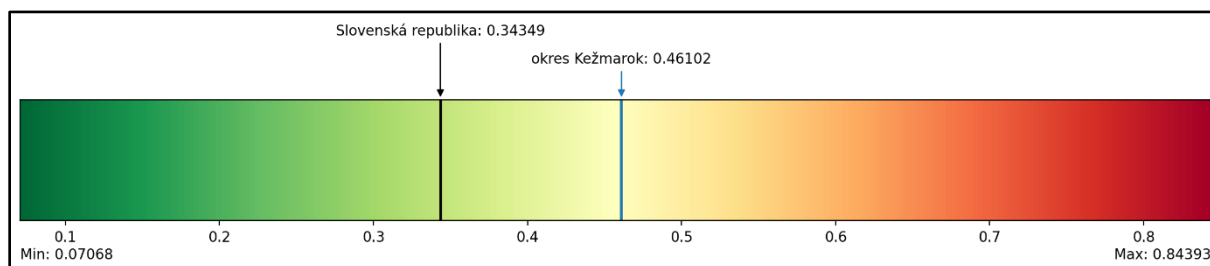
Migráciu obyvateľstva pritom do istej miery ovplyvňuje aj vysoký podiel vlastníckeho bývania. Slovensko patrí v rámci Európskej únie medzi krajiny s najvyšším podielom nehnuteľností v osobnom vlastníctve (približne 90,9 %) (Zdroj: Eurostat), čo môže pôsobiť ako bariéra mobility. Napriek tomu sa migrácia obyvateľov v produktívnom veku z okresu Kežmarok postupne zvyšuje, čo poukazuje na silu ekonomických a sociálnych faktorov, ktoré prevážia aj nad týmto obmedzením.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Kežmarok sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **22. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,46102**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Kežmarok - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

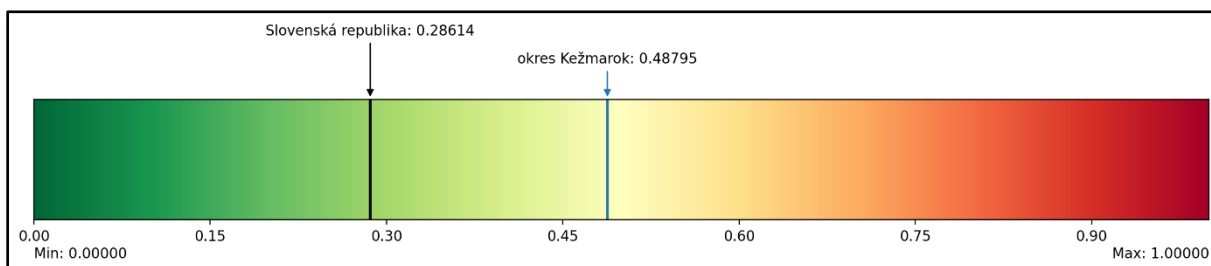
- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **18. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,48795**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

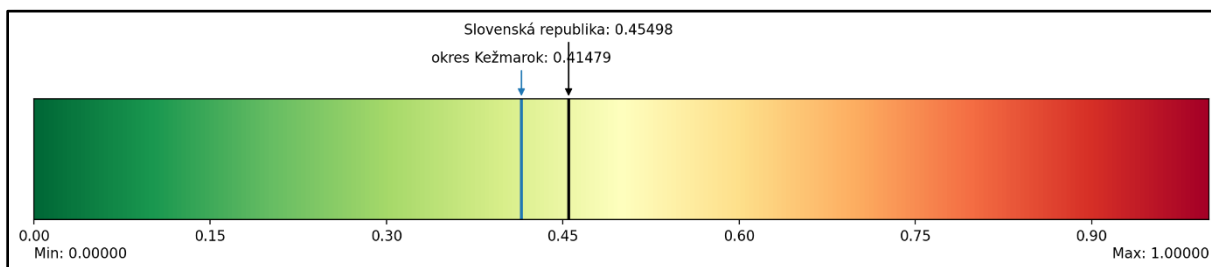

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **48. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,41479**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

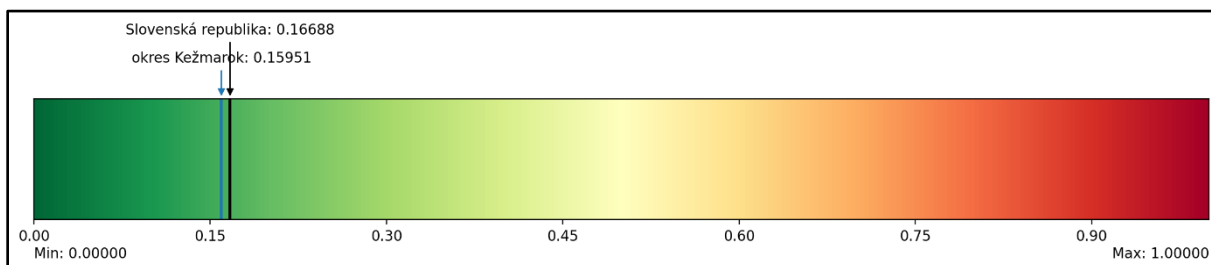

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **38. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,15951**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

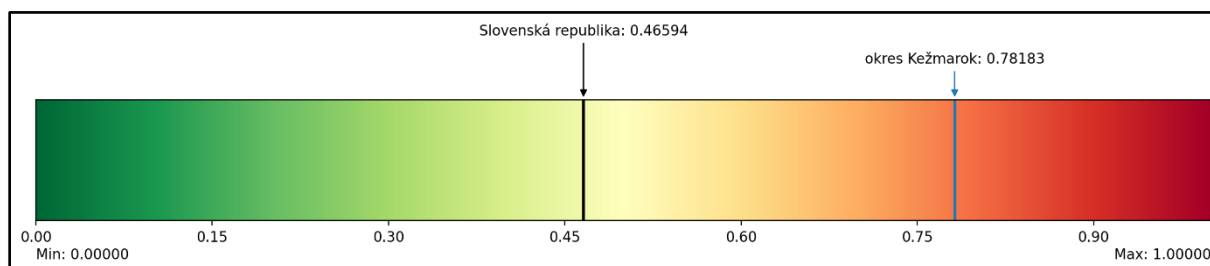

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **7. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,78183**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Základná technická infraštruktúra – vodovod a kanalizácia

V okrese Kežmarok je prístup obyvateľov k verejnému vodovodu slabšie rozvinutou oblasťou, okres je na 18. mieste zo všetkých okresov a v rámci SR ide o podpriemernú hodnotu. Rozlišujeme viaceré situácie čo sa týka napojenia na vodovod, a to obce, ktoré nemajú vybudovaný vodovod a obce, ktoré majú vybudovaný vodovod, alebo nie v celom rozsahu a kvôli nízkemu počtu obyvateľov nebolo doposiaľ realizované napojenie. Zásobovanie pitnou vodou v okrese zabezpečuje Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s. so sídlom v Poprade s využitím Spišsko-podtatranského skupinového vodovodu.

Okres Kežmarok zastáva relatívne dobrú pozíciu v oblasti napojenia na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd (v rámci Slovenska ide skôr o nadpriemernú hodnotu, nakoľko sa nachádza na 48. mieste spomedzi všetkých okresov SR). Približne 36 % obcí okresu Kežmarok má napojených 0 % obyvateľov k verejnej kanalizácii, približne 30 % obcí je napojených čiastočne a ďalších 30 % má stopercentné napojenie⁴.

Vzdelávacia infraštruktúra a dostupnosť internetu

Na veľmi nepriaznivej pozícii sa okres nachádza v oblasti predprimárneho vzdelávania, konkrétne v súvislosti s podielom detí vo veku dva až päť rokov navštevujúcich materskú školu. Posledný špecifický ukazovateľ odráža predovšetkým vysoké zastúpenie MRK, ktoré majú najvyšší podiel na hodnotách prirodzeného prírastku. Na území okresu sa nachádza 37 materských škôl, ktoré navštevuje spolu 2 430 detí. Podľa prepočtov vychádzajúcich z údajov Registra fyzických osôb a Rezortného informačného systému Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR bolo v okrese Kežmarok zapojených do predškolského vzdelávania

⁴ <https://geoportal.gov.sk/maps/public-sewage-availability/details?view=-295370,1184303,76.1971900097&loc=-324172,-1162015,1>

približne 74 % päťročných detí, čo radí okres medzi najmenej úspešné v tejto oblasti v rámci Slovenska.

Z uvedených údajov vyplýva, že viaceré obce okresu stále čelia nedostatku kapacít v materských školách. Medzi obce, kde chýba viac ako 10 miest na dosiahnutie plnej zaškolenosti päťročných detí, patria Podhorany (67 miest), Huncovce (28 miest), Ľubica (22 miest), Veľká Lomnica (20 miest), Stráne pod Tatrami (15 miest), Jurské (13 miest) a Toporec (11 miest) (Zdroj: Rezortný informačný systém Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR).

Na strednej úrovni (38. miesto v rámci okresov SR) sa okres nachádza v oblasti digitálnej infraštruktúry, resp. dostupnosti internetu s rýchlosťou min. 100 Mbps. Výsledok naznačuje, že vysokorýchlostné internetové pripojenie je v okrese dostupné pre významnú časť adries, avšak stále existuje priestor na zlepšenie, najmä vo vidieckych a periférnych oblastiach okresu. V porovnaní s najlepšie hodnotenými okresmi Slovenska možno predpokladať nižšiu mieru pokrytia modernou širokopásmovou infraštruktúrou, ktorá je dôležitým predpokladom pre rozvoj digitálnych služieb, podnikania, vzdelávania a práce na diaľku.

Umiestnenie v prvej polovici rebríčka však zároveň poukazuje na to, že okres Kežmarok nedosahuje kriticky nízku úroveň digitálnej konektivity a disponuje relatívne priaznivými podmienkami pre ďalší rozvoj informačných a komunikačných technológií. Rozširovanie vysokorýchlostných sietí by mohlo prispieť k zvýšeniu konkurencieschopnosti územia a k znižovaniu rozdielov medzi mestskými a vidieckymi časťami okresu.

Dopravná infraštruktúra

Problémom okresu je nedostatok diaľnic a rýchlostných ciest, pričom ich výstavba sa v súčasnosti ani neplánuje. Hoci južnou časťou územia formálne prechádza krátky, 1,129 km dlhý úsek diaľnice D1, z pohľadu potrieb okresu nemá výraznejší význam. Napojenie okresného mesta na diaľnicu nie je komplikované (približne 11 km po ceste I. triedy), väčšie ťažkosti však predstavuje dopravné prepojenie severnej časti okresu, najmä oblasti Spišskej Starej Vsi, kam vedie iba cesta II. triedy. Problematický je tiež stav ciest I. triedy – či už z hľadiska ich technického stavu, nedostatočných šírkových parametrov na viacerých úsekoch, alebo náročných smerových pomerov spôsobených členitým reliéfom krajiny (Zdroj: Slovenská správa ciest, Národná diaľničná spoločnosť).

Železničná infraštruktúra okresu pozostáva z trate Poprad – Plaveč a z trate vedúcej z Veľkej Lomnice do Tatranskej Lomnice. Práve železničná doprava predstavuje potenciál pre ďalší rozvoj okresu, najmä v oblasti priemyslu a výroby.

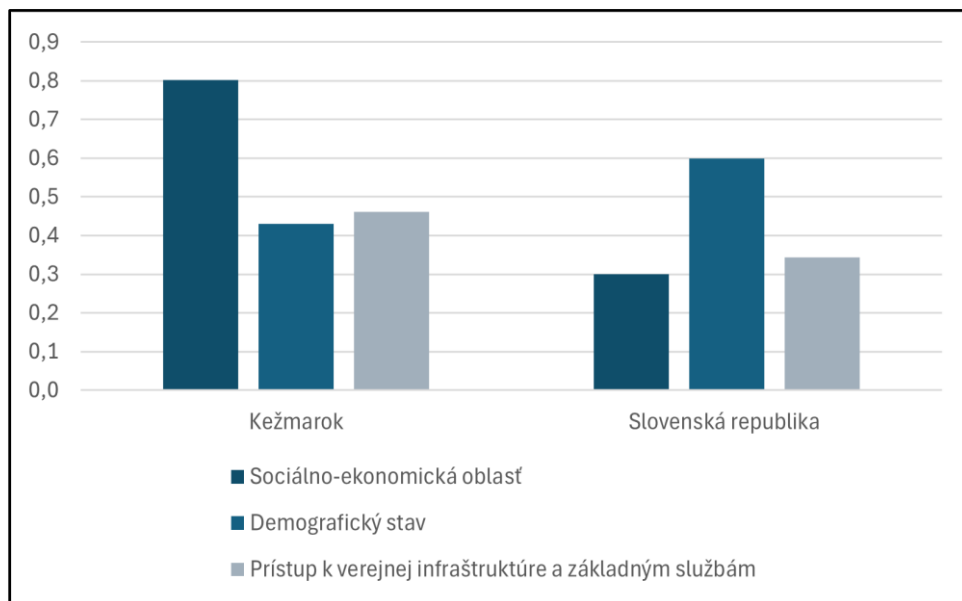
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu sa nachádzajú pod priemerom SR v sociálno-ekonomickej oblasti. V demografickej oblasti sú mierne nad priemerom SR a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným

službám sa blížia k priemeru SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Kežmarok s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov a
 - v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku.

Priemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným potrebám sa najviac približujú priemeru; v rámci tejto oblasti sú však stále pod priemerom SR z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
 - podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd a
 - podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú však stále pod priemerom SR z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - index ekonomického zaťaženia osôb a
 - hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

- Dlhodobá nepriaznivá sociálna situácia a chudoba
- Štrukturálna nezamestnanosť a slabý trh práce
- Nízka príjmová úroveň a slabá ekonomická výkonnosť
- Nevyužitý demografický potenciál
- Regionálne a infraštruktúrne znevýhodnenie
- Nedostatky v základnej infraštruktúre a službách
- Regionálna periférnosť a odliv obyvateľstva

V oblasti demografického vývoja sa okres vyznačuje veľmi vysokým podielom obyvateľov v predproduktívnom veku, ktorý je najvyšší na Slovensku a je výrazne ovplyvnený najmä obcami s veľkým zastúpením marginalizovaných rómskych komunít. Naopak, podiel obyvateľov v poproduktívnom veku je relatívne nízky, hoci vykazuje rastúcu tendenciu. Charakteristické sú tiež obce s vyšším počtom obyvateľov (v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja), pričom tieto obce majú často významné zastúpenie MRK.

V oblasti nezamestnanosti patrí medzi hlavné problémy vysoká miera evidovanej nezamestnanosti, ktorá kopíruje celoslovenský vývoj, no na vyššej úrovni. Významným negatívnym javom je aj vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, ako aj zvýšený podiel mladých nezamestnaných vo veku 15 – 24 rokov.

Vo vzdelávaní sa prejavuje najmä vysoký podiel obyvateľov so základným vzdelaním. V siedmich obciach je zároveň výrazný nedostatok miest v materských školách, ktorý sa postupne riešil prostredníctvom Operačného programu Ľudské zdroje. Negatívnym faktorom sú aj slabé výsledky žiakov základných škôl v testovaní vedomostí. Viac ako polovicu uchádzačov o zamestnanie tvoria osoby s ukončeným základným vzdelaním alebo bez vzdelania.

V oblasti podnikateľského prostredia a príjmov pôsobí v okrese päť veľkých podnikov s viac ako 250 zamestnancami. Ide zároveň o jeden z piatich okresov Prešovského kraja, do ktorých v poslednom období smerovali priame zahraničné investície. Napriek tomu tu pretrváva podpriemerná úroveň nominálnych miezd. Významný potenciál do budúcnosti predstavuje rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva.

V oblasti migrácie je dlhodobo evidovaný negatívny migračný saldo, čo poukazuje na odchod obyvateľov z okresu.

V dopravnej infraštruktúre absentuje diaľničné prepojenie a problematický je aj technický stav ciest I. triedy. Napriek tomu je cestná dostupnosť relatívne priaznivá, keďže diaľnica končí približne 11 km od Kežmarku. Okres má zároveň dostatočné železničné spojenie.

V oblasti cestovného ruchu disponuje región výrazným potenciálom, ktorý tvoria prírodné aj kultúrno-historické atraktivity, ako sú Pieniny, rieka Dunajec, Levočské vrchy, kúpele, termálne kúpalisko vo Vrbove, Červený Kláštor či mesto Kežmarok a kaštieľ Strážky. Okres má vysoký počet ubytovacích zariadení, no existuje priestor na zvyšovanie kvality služieb a rozvoj doplnkových aktivít.

V oblasti bývania a technickej infraštruktúry je charakteristický vysoký podiel neobývaných bytov, najmä v rodinných domoch. Napojenosť na verejný vodovod je relatívne nižšia, zatiaľ čo napojenie na verejnú kanalizáciu dosahuje približne priemernú úroveň.

V oblasti marginalizovaných komún je pre okres typické vysoké zastúpenie MRK (23,7 % obyvateľov). Z celkového počtu 41 obcí je až 19 evidovaných v Atlase rómskych komún, pričom v nich žije takmer 70 % obyvateľov okresu a pochádza z nich až 95 % dlhodobo nezamestnaných. Problémom je nedostatočné pokrytie sociálnymi službami, najmä v obciach s vysokým zastúpením MRK. V okrese síce pôsobia štyri registrované integračné sociálne podniky, ich počet je však vzhľadom na potenciál územia stále nízky.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Na základe identifikovaných problémov, výziev rovnako ako aj potenciálu možno formulovať kľúčové impulzy:

- potreba riešenia **vysokej a dlhodobej nezamestnanosti**, najmä prostredníctvom tvorby pracovných miest a podpory miestnej ekonomiky,
- nutnosť **zvýšenia kvalifikačnej úrovne pracovnej sily** a posilnenia pracovných návykov, predovšetkým u znevýhodnených skupín obyvateľstva (MRK),
- potreba **lepšieho zosúladenia vzdelávacieho systému s požiadavkami trhu práce**, vrátane rozvoja duálneho vzdelávania,
- nevyhnutnosť **rozvoja podnikateľského prostredia**, podpory malých a stredných podnikov a sociálnej ekonomiky,
- potreba **efektívnejšieho využitia potenciálu cestovného ruchu**, vrátane rozvoja infraštruktúry, tvorby komplexných produktov a prepojenia aktérov,
- impulz pre **rozvoj agroturizmu, vidieckej turistiky a využitia prírodného a kultúrneho dedičstva**,
- potreba posilnenia **cezhraničnej spolupráce s Poľskom**,
- nutnosť **zlepšenia dopravnej dostupnosti a prepojenosti územia**, najmä v oblasti Zamaguria,
- potreba **dobudovania technickej a doplnkovej infraštruktúry** (cyklotrasy, verejné priestory, turistická infraštruktúra),

- potreba riešenia **nízkej úrovne vzdelania a slabej účasti detí na predprimárnom vzdelávaní**,
- nevyhnutnosť **zvyšovania kapacít materských a základných škôl**, najmä v oblastiach s vysokým podielom MRK,
- potreba komplexného riešenia **sociálneho vylúčenia, segregácie a marginalizácie rómskych komunít**, vrátane zlepšenia bývania a prístupu k službám,
- potreba **dobudovania základnej infraštruktúry** (vodovody, kanalizácia, odpadové hospodárstvo, občianska vybavenosť),
- zlepšenie **dostupnosti sociálnych a zdravotných služieb**,
- potreba reagovať na **demografické výzvy**, najmä odliv mladých ľudí a regionálne rozdiely v starnutí populácie,
- impulz pre **udržanie a využitie mladého potenciálu v regióne**,
- nutnosť zabezpečenia **nielen tvorby, ale aj udržateľnosti pracovných miest a rozvojových projektov**.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávanía rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé opatrenia a úlohy sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Výber hlavných aktivít v Pláne rozvoja prioritného okresu Kežmarok vychádza z kombinácie metodického rámca a konkrétnych potrieb územia, ktoré boli identifikované prostredníctvom participatívneho procesu. Okres Kežmarok dlhodobo bojuje s kumuláciou štrukturálnych problémov, medzi ktoré patrí vysoká nezamestnanosť, nízka miera ekonomickej diverzifikácie, slabšie rozvinuté podnikateľské prostredie, odliv obyvateľstva, nedostatočná infraštruktúra a obmedzená dostupnosť verejných služieb. Navrhované hlavné aktivity preto reagujú na základné príčiny týchto problémov, nielen na ich dôsledky, a zároveň vytvárajú vzájomne prepojený a komplexný rámec intervencií.

Prioritné aktivity a opatrenia prioritného okresu Kežmarok:

(iii) Infraštruktúra, služby a bezpečné obce:

3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov

3.1 Projektová príprava verejných investícií

3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb

3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov

(ii) Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia:

2.1 Tematické produkty cestovného ruchu

(i) Práca a príjmy v regióne

1.2 Miestne MSP a tradičná výroba

1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR

1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika

(iv) Sociálne služby:

4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory

Pre samosprávy sú prioritné predovšetkým tieto opatrenia v nasledovnom poradí:

1. 3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov - opatrenie umožňuje využitie regionálneho príspevku na spolufinancovanie alebo doplnenie financovania projektov podporených z iných verejných zdrojov, najmä eurofondov.

2. 3.1 Projektová príprava verejných investícií - opatrenie je zamerané na projektovú prípravu verejných investícií, najmä projektové dokumentácie, technické štúdie, povoľovacie procesy a inžiniersku prípravu. Typicky ide o vodovody, kanalizácie, ČOV, brownfieldy, verejné budovy alebo inú verejnú infraštruktúru.

4. 3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb - opatrenie je zamerané

na realizáciu technickej a environmentálnej infraštruktúry a na budovanie alebo obnovu základných verejných služieb v území, najmä v oblasti vodovodov, kanalizácií, internetu, materských škôl a ďalších verejných služieb.

5. 3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov - opatrenie vytvára samostatný režim pre drobné, rýchlo realizovateľné a lokálne významné projekty zamerané na verejný priestor, bezpečnosť, drobnú infraštruktúru, prostredie a kvalitu života.

Pre socioekonomických partnerov sú prioritné predovšetkým tieto opatrenia v nasledovnom poradí:

2. 1.2 Miestne MSP a tradičná výroba - opatrenie podporuje rozvoj malých a stredných podnikov v tradičných aj súčasných odvetviach regionálnej ekonomiky vrátane výroby, obchodu, služieb, stavebníctva, poľnohospodárstva a lesníctva. Súčasťou je aj rozvoj miestneho podnikania naviazaného na jedinečnosť a charakter územia.

3. 1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR - opatrenie je zamerané na zvyšovanie produktivity, inovatívnosti a pridanej hodnoty podnikov prostredníctvom inovácií, výskumu a vývoja, technologickej modernizácie a digitalizácie.

4. 1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika - opatrenie je zamerané na pracovnú integráciu znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych a komunálnych podnikov, verejnoprospešných a komunitných služieb a ekonomických aktivít s verejným alebo komunitným prínosom.

5. 4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory - opatrenie je zamerané na sociálne služby, komunitné služby, podporu zraniteľných skupín a rozvoj kapacít zariadení sociálnych služieb a komunitných služieb.

Prienik priorít oboch skupín územných partnerov tvorí aktivita (ii) Zážitkový región, opatrenie 2.1 Tematické produkty cestovného ruchu na 3. pre samosprávy, resp. 1. mieste pre socioekonomických partnerov:

3. a 1. 2.1 Tematické produkty cestovného ruchu - Opatrenie je zamerané na rozvoj tematických produktov cestovného ruchu postavených na prírodnom, kultúrnom, historickom alebo vidieckom potenciáli územia. Zahŕňa vodu, prírodu a turistiku, históriu a kultúru, ako aj vidiek a agroturistiku. Opatrenie je tematicky rozdelené na podaktivity: (a) VODA (b) PRÍRODA, HORY, TURISTIKA (c) HISTÓRIA A KULTÚRA (d) VIDIEK, AGRO, GASTRO.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláške.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁵	Cieľová hodnota (2026) ⁶	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	10,32	10,00	9,70	9,40
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	11,80	11,50	11,20	10,80
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1295	1300	1305	1310
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	5,95	5,96	5,97	5,98
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	54,80	54,50	54,20	53,90
DS03	Index starnutia v %	48,34	48,30	48,26	48,22
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	83,80	84,00	84,20	84,40
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	73,70	74,00	74,30	74,60
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	91,17	91,20	91,23	91,26
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	48,89	48,91	48,93	48,95

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrenia a úlohy sú

⁵ Podľa zoznamu prioritných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁶ Pribežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Kežmarok a riadiacim výborom prioritného okresu⁷.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

⁷ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNĚ

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratória, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, doping, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobovo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhladky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskeho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.